

PensionDanmarks erklæring om negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer (PAI) for 2023

Finansiell markedsdeltager: PensionDanmark (LEI: 213800FUOGGLQ4FL3R57)

Sammenfatning:

PensionDanmark (LEI: 213800FUOGGLQ4FL3R57) tager hensyn til de væsentligste negative indvirkninger af sine investeringsbeslutninger på bæredygtighedsfaktorer. Denne erklæring er den konsoliderede erklæring om de væsentligste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer fra PensionDanmark. Denne erklæring om de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer omfatter referenceperioden fra den 1. januar 2023 til den 31. december 2023.

PensionDanmark ønsker, at vores investeringer generelt skal gøre en positiv forskel for samfund, mennesker og miljø. PensionDanmark har derfor en grundig proces for at overvåge, måle og evaluere vores investeringers indvirkning på bæredygtighedsfaktorer, og de indgår ligesom finansielle analyser i alle faser af investeringsprocessen. PensionDanmark rapporterer løbende om sit arbejde med at integrere og fremme bæredygtighed gennem investeringerne, herunder denne rapportering om negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer, også kendt som '*principle adverse impact-indicators*' (PAI). PAI-rapporteringen for 2023 dækker 20 indikatorer, herunder faktorer på klima, miljø, sociale forhold og menneskerettigheder. 18 af indikatorerne er obligatoriske, mens 2 af indikatorerne er udvalgt af PensionDanmark, da de er særligt relevante for vores arbejde: politik for skovrydning og manglende due diligence-processer inden for menneskerettigheder.

Som arbejdsmarkedspensionsselskab, der er oprettet af overenskomstpartnerne, er PensionDanmark særligt opmærksom på negative virkninger på arbejdstagerforhold og (køns-)diversitet i selskabernes forretningsførelse. Derudover vurderer PensionDanmark negative indvirkninger på klimaet og biodiversitet som særligt væsentlige negative indvirkninger, da både klima- og biodiversitetskrisen har potentielt uoprettelige konsekvenser globalt. På PAI-indikatorerne for drivhusgasudledninger (PAI 1), er datadækningen i 2023 øget for både Scope 1 som følge af inddragelse af flere aktiver, hvilket medfører at indikatorer ikke kan sammenlignes med forrige rapporteringsperiode. Indikatoren for Scope 2-udledninger (PAI 1) er faldet lidt ift. 2022. Opgørelserne for Scope 3 (PAI 1), CO₂-aftryk (PAI 2) og CO₂-intensiteten (PAI 3) i 2023 er påvirket i opadgående ændring som følge af metodeændring, hvor der foretages opregning ved manglende data på Scope 3.

Opgørelsesmetoden hos vores dataleverandør for negative indvirkninger på biodiversitetsfølsomme områder (PAI 7) er ændret, hvilket har ført til en højere værdi for indikatoren, som derfor ikke kan sammenlignes med 2022.

På det sociale område er indikatoren for kønsdiversitet i bestyrelsen (PAI 13) steget fra 33,6% til 34,8% i 2023, hvilket er en positiv udvikling.

PensionDanmarks rapportering på ESG-området udvikles løbende i takt med at både metoder og datagrundlag forbedres på tværs af aktivklasser, og vi bidrager løbende til metodeudvikling for rapportering i danske og internationale fora. I 2023 er datadækningen steget ift. 2022 for flere indikatorer, men for andre indikatorer er dækningen stadig lav. PensionDanmark vil derfor ikke konkludere håndfast på opgørelsen af PAI-indikatorer på nuværende tidspunkt. Vi forventer, at data bliver

bedre i de kommende år, særligt når EU's nye direktiv om bæredygtighedsrapportering (Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD) træder i kraft, da det vil stille større krav til virksomhedernes rapportering. Desuden efterspørger PensionDanmark øget transparens og mere pålidelig rapportering fra de virksomheder, vi investerer i, som del af vores aktive ejerskab og forventer i de kommende år at kunne inkludere flere aktivklasser i opgørelsen.

En stor del af vores arbejde med negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer udføres i praksis gennem vores aktive ejerskab som investorer. Det aktive ejerskab udføres gennem dialog med udvalgte selskaber i særligt aktieporteføljen og gennem stemmeafgivning på selskabernes generalforsamlinger, og adresserer bl.a. de emner, som PAI-indikatorerne omhandler. Når vi indgår i en dialog med selskaber i aktieporteføljen, er formålet blandt andet at indgå i en proaktiv dialog, hvor vi forsøger at påvirke selskabet til at mindske deres negative bæredygtighedsvirkninger, hvilket på længere sigt forventes at øge værdiskabelsen for aktionærerne og samfundet generelt.

Summary in English

PensionDanmark (LEI: 213800FUOGGLQ4FL3R57) considers principal adverse impacts of its investment decisions on sustainability factors. The present statement is the consolidated statement on principal adverse impacts on sustainability factors of PensionDanmark. This statement on principal adverse impacts on sustainability factors covers the reference period from January 1, 2023, to December 31, 2023.

PensionDanmark aims for our investments to generally make a positive difference for society, people, and the environment. Therefore, PensionDanmark has a thorough process to monitor, measure, and evaluate the impact of our investments on sustainability factors, and these are included alongside financial analyses at all stages of the investment process. PensionDanmark continuously reports on its work to integrate and promote sustainability through investments, including this reporting on negative impacts on sustainability factors, also known as 'principle adverse impact indicators' (PAI). The PAI reporting for 2023 covers 20 indicators, including factors on climate, environment, social conditions, and human rights. 18 of the indicators are mandatory, while 2 are chosen by PensionDanmark as they are particularly relevant to our work: deforestation policies and lack of due diligence processes regarding human rights.

As a labor market pension fund established by collective agreement partners, PensionDanmark is particularly aware of negative effects on labor conditions and gender diversity. PensionDanmark assesses negative impacts on the climate and biodiversity as particularly significant adverse impacts, as both the climate and biodiversity crises have potentially irreversible consequences globally. For the PAI indicators on greenhouse gas emissions (PAI 1), data coverage has increased in 2023 for Scope 1 due to the inclusion of more assets, which means that the indicators cannot be compared with the previous reporting period. The indicator for Scope 2 emissions (PAI 1) has decreased slightly compared to 2022. The calculations for Scope 3 (PAI 1), the CO₂ footprint (PAI 2), and the CO₂ intensity (PAI 3) in 2023 have risen due to a method change, where adjustments are made for missing data on Scope 3. These changes means that the indicators cannot be compared with 2022.

The assessment method by our data provider for negative impacts on biodiversity-sensitive areas (PAI 7) has also changed, resulting in a higher value for the indicator, which therefore cannot be

compared with 2022. For social factors, the indicator for gender diversity on the board (PAI 13) has increased from 33.6% to 34.8% in 2023, which is a positive development.

PensionDanmark's reporting on ESG continues to develop as both methods and data quality improve across asset classes, and we actively contribute to the development of reporting methods in Danish and international forums. In 2023, data coverage has increased compared to 2022 for several indicators, but for other indicators, coverage is still low. Therefore, PensionDanmark will not draw firm conclusions on the calculation of PAI indicators at this time. We expect that data will improve in the coming years, especially as the EU's new directive on sustainability reporting (Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD) comes into force, as this will place greater demands on companies' reporting. In addition, PensionDanmark demands increased transparency and more reliable reporting from the companies we invest in as part of our active ownership and expects to include more asset classes in the assessment in the coming years.

A large part of our work with negative impacts on sustainability factors is practically carried out through our active ownership as investors. Active ownership is exercised through dialogue with selected companies in the equity portfolio and through voting at the companies' general meetings, addressing, among other things, the issues covered by the PAI indicators. When we engage in dialogue with companies in the equity portfolio, the goal is to participate in a proactive where we attempt to influence the company to reduce their negative sustainability impacts, which is expected to increase value creation for shareholders and for society in the long term.

Beskrivelse af de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer:

Tabellen nedenfor udgør PensionDanmarks rapportering på de negative bæredygtighedsvirkninger ('Principle Adverse Impact indicators', eller PAI-indikatorer) for 2023. Indikatorerne er som udgangspunkt beregnet som et gennemsnit af indvirkningerne for hvert kvartal i 2023¹.

Indikatorer for investeringer i investeringsmodtagende virksomheder

Indikator for negativ indvirkning på bæredygtighed	Parameter	Enhed	Indvirkning 2023	Indvirkning 2022	Forklaring	Trufne foranstaltninger og planlagte foranstaltninger og mål fastsat for den næste referenceperiode	
Klimarelaterede og andre miljørelaterede indikatorer							
Drivhusgasemissioner ¹	Drivhusgasemissioner ²	Scope 1 ³	Ton	1.487.383	999.426	<p>Opgjort for investeringer i børsnoterede aktier, virksomhedsobligationer, Private Equity og Private Debt (unoterede aktier og gæld), ejendomme, infrastruktur samt danske realkreditobligationer.</p> <p>I 2023 inkluderes Scope 1-emissioner for infrastrukturfonde, der er involveret i skibsfart, som det ikke tidligere har været muligt at inkludere data fra. Dette medfører en mærkbar stigning i Scope 1-emissioner, som skyldes den udvidede datadækning.</p> <p>For nærmere metodebeskrivelse, se PensionDanmarks Årsrapport for 2023, s. 152-153.</p>	<p>Trufne foranstaltninger:</p> <p>I 2023 er statsobligationer tilføjet til det samlede CO₂-regnskab som offentliggøres i årsrapporten – statsobligationer er dog ikke medtaget i denne PAI-opgørelse, da det medfører dobbelttælling af de samme CO₂-udledninger. Med tilføjelsen af statsobligationer er 87% af den samlede investeringsportefølje nu er medtaget i opgørelsen i årsrapporten. Dette kan læses i Årsrapporten for 2023 på s. 152.</p> <p>En vigtig del af PensionDanmarks arbejde med at arbejde for at sænke drivhusemissioner fra vores investeringer sker gennem det aktive ejerskab. I 2023 havde PensionDanmark dialoger med 866 virksomheder, hvoraf 48% handlede om klima- og miljøforhold.</p> <p>Planlagte foranstaltninger og mål:</p> <p>Der er ikke planlagt specifikke foranstaltninger</p>
		Scope 2 ⁴	Ton	303.416	323.225		

¹ CO₂-udledninger på private equity, private debt, ejendomme, infrastruktur og realkreditobligationer er opgjort baseret på PensionDanmarks beholdning ultimo-2023. Vi forventer at opdatere vores metode for disse aktivklasser i de fremtidige rapporter på PAI-indikatorer.

² Alle opgjorte CO₂-udledninger i dokumentet dækker over CO₂-ækvivalenter (CO₂e)

³ Dækker over direkte udledninger fra en virksomhed, f.eks. relateret til bygninger, køretøjer og stationære motorer.

⁴ Dækker over indirekte udledninger fra en virksomheds køb af energi, herunder bl.a. el, varme og kølesystemer.

						for 2024. Der er sat reduktionsmål på mellem-langt sigt, som kan ses under CO ₂ -aftryk.
	Scope 3 ⁵	Ton	6.082.418	3.994.497	<p>Opgjort på baggrund af data fra MSCI for børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer samt intern opregningsmetode.</p> <p>Tilgængelige data fra MSCI på scope 3-emissioner har en dækning på ca. 83% for børsnoterede aktier og 49% for børsnoterede virksomhedsobligationer målt på AuM.</p> <p>PensionDanmark har i 2023 lavet en metodeændring ift. hvordan Scope 3-emissioner opgøres for at øge datadækningen. Ændringen indebærer, at hvor der ikke har været data tilgængelig fra MSCI, er Scope 3-emissioner blevet estimeret med udgangspunkt i klimaaftryk fordelt efter geografi og sektor (efter Global Industry Classification Standard) ud fra det foreliggende datagrundlag. Det antages, at klimaaftrykket (CO₂e/mio. DKK) i gennemsnit er det samme for alle aktier og obligationer inden for samme sektor og geografi. Den del af porteføljen, som mangler observationer tildeles dette gennemsnit. Fordelingen sker med udgangspunkt i 11 sektorer⁶ og to geografisegmenter⁷.</p> <p>Metodeændringen med anvendelsen af opregnede data betyder at indvirkningen på Scope 3-emissioner ikke kan sammenlignes for 2022 og 2023.</p>	<p>Trufne foranstaltninger: Der er ikke truffet specifikke foranstaltninger for Scope 3-emissioner i 2023 udover de foranstaltninger, som er nævnt under Scope 1 og 2-udledninger.</p> <p>Planlagte foranstaltninger og mål: I 2024 vil der blive arbejdet videre med PensionDanmarks 2025-reduktionsmål. PensionDanmark har sat reduktionsmål for CO₂-udledninger inkl. Scope 3 for to højemissionssektorer i aktieporteføljen: olie og gas samt forsyning.</p> <p><i>Olie og gas:</i> Reduktion på 11% inden 2025 ift. 2019</p> <p><i>Forsyning:</i> Reduktion på 35% inden 2025 ift. 2019</p> <p>PensionDanmarks samlede klimamål for vores portefølje af børsnoterede aktier og obligationer omfatter ikke virksomhedernes Scope 3, da det ville føre til dobbelt-tælling eller mere af de samme emissioner.</p>
	Total	Ton	7.873.217	5.317.149	<p>Sum af Scope 1,2 og 3.</p> <p>På grund af metodeændringen for opgørelsen af Scope 3-udledninger er indikatorerne for 2023 og 2022 ikke sammenlignelige.</p>	<p>Trufne foranstaltninger: Se ovenfor.</p> <p>Planlagte foranstaltninger og mål: Se ovenfor.</p>

⁵ Dækker over indirekte udledninger fra en virksomhed over en bred kam, herunder bl.a. virksomhedens køb af varer og services, generering af affald, distribution af produkter, investeringer og brug af virksomhedens produkter hos dens kunder.

⁶ Ejendomme, Energi, Forbrugsgoder, Forsyning, Industri, IT, Konsumentvarer, Materialer, Finans, Sundhedspleje og Telekommunikationsservice

⁷ OECD lande og ikke-OECD lande

2	CO₂-aftryk	CO ₂ -aftryk	Ton/ mio. EUR	455	464	<p>Opgjort for børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer som summen af Scope 1 + 2 + 3 for de to aktivklasser divideret med porteføljebeholdningerne.</p> <p>Metodeændringen for opgørelsen af Scope 3, hvor der inkluderes opregnede værdier, øger isoleret set denne indikator for 2023.</p>	<p>Trufne foranstaltninger: Der er ikke truffet specifikke foranstaltninger for CO₂-aftryk i 2023 udover de foranstaltninger som er nævnt under Scope 1 og 2-udledninger.</p> <p>Planlagte foranstaltninger og mål: I 2024 vil der blive arbejdet videre med at realisere reduktionsmålene for CO₂-aftryk. PensionDanmark har fastsat følgende mål for reduktion af CO₂-aftrykket (Scope 1+2) for vores børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer:</p> <p>2024: 9,1 ton/mio. kr. (45% reduktion ift. 2018)</p> <p>2030: <6,4 ton/mio. kr. (62% reduktion ift. 2018)</p> <p>Inden 2050: CO₂-neutral investeringsportefølje</p> <p>Derudover har PensionDanmark også opsat specifikke reduktionsmål for CO₂-aftryk i de øvrige aktivklasser, som kan ses på s. 152 i PensionDanmarks Årsrapport for 2023.</p>
3	CO₂-intensitet	Investeringsmodtagende virksomheders drivhusgasemissionsintensitet	Ton/ mio. EUR	1.111	997	<p>Opgjort for børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer som summen af scope 1 + 2 + 3 for de to aktivklasser divideret med PensionDanmarks andel af virksomhedernes samlede omsætning.</p> <p>Metodeændringen for opgørelsen af Scope 3, hvor der inkluderes opregnede værdier, bidrager til at forøge denne indikator for 2023.</p> <p>CO₂-intensitet illustrerer, hvor effektivt porteføljen skaber omsætning i forhold til udledningen af CO₂.</p>	<p>Trufne foranstaltninger: Der er ikke truffet specifikke foranstaltninger for CO₂-intensitet i 2023 udover de foranstaltninger, som er nævnt under Scope 1 og 2-udledninger.</p> <p>Planlagte foranstaltninger og mål: Der er ikke planlagt specifikke foranstaltninger i 2024. Se overnævnte reduktionsmål for højemissionssektorer under 'Scope 3'.</p>
4	Virksomheder aktive i sektoren for fossile brændstoffer	Andel af investeringer i virksomheder, der er aktive i sektoren for fossile brændstoffer	Pct.	8,3%	9,2%	<p>Opgjort på baggrund af data fra MSCI for børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer.</p> <p>Den samlede indikator er opgjort som vægtet gennemsnit af aktie- og obligationsindikatoren vægtet for den gennemsnitlige beholdning i de 4 kvartaler i de to aktivklasser i 2023.</p>	<p>Trufne foranstaltninger: PensionDanmark har i 2023 evalueret selskaber i den fossile sektor ud fra en model for olie og gas-sektoren, hvor vi kan fravælge at investere i de selskaber, som scorer dårligst i modellen. Vurderingen laves bl.a. ud fra selskabernes transitionsplaner og reduktionsmål.</p>

					Datadækningen er på 92,3%.	<p>Den fossile sektor er en prioriteret sektor i vores aktive ejerskab. I 2023 har PensionDanmark aktivt taget stilling til selskabernes transitionsplaner ved deres generalforsamlinger.</p> <p>PensionDanmark har desuden i 2023 løbende screenet investeringsuniverset og opdateret vores eksklusionsliste for at sikre, at vores vedtagne eksklusionskriterier efterleves. Eksklusionspolitikken indebærer at vi ikke investerer i mineselskaber med en betydelig termisk kulproduktion (over 5% af omsætning), samt mineselskaber, der påbegynder ny udvinning af termisk kul. Derudover investerer vi ikke i selskaber med en væsentlig omsætning (over 5%) fra tjæresand.</p> <p>PensionDanmark har desuden besluttet at fravælge selskaber, der medvirker til at opføre kulkraftværker, som ikke har været planlagt eller under opførelse ved udgangen af 2023.</p> <p>Planlagte foranstaltninger og mål: I 2024 vil der fortsat være et særligt fokus på selskaber i olie og gassektoren i det aktive ejerskab, herunder til afstemninger til selskabernes generalforsamlinger.</p> <p>Der vil derudover løbende i 2024 blive screenet for selskaber, der bryder med PensionDanmarks eksklusionskriterier ift. termisk kul, nye termiske kulminer, tjæresand, samt ny kulkraft.</p>
5	Andel af ikke-vedvarende energi	Andel af investeringsmodtagende virksomheders forbrug af ikkevedvarende energi og produktion af ikkevedvarende energi fra ikkevedvarende energikilder i forhold til vedvarende energikilder udtrykt i procent af de samlede energikilder	Pct.	66,5%	71,8%	<p>Opgjort på baggrund af data fra MSCI for børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer.</p> <p>Den samlede indikator er opgjort som vægtet gennemsnit af aktie- og obligationsindikatoren vægtet af den gennemsnitlige beholdning i de 4 kvartaler i de to aktivklasser i 2023.</p> <p>Datadækningen er på 68,9%.</p> <p>Trufne foranstaltninger: I 2023 var PensionDanmarks investeringsunivers fortsat globalt, og da en stor andel af verdens energiforbrug stadig kommer fra ikkevedvarende energikilder, afspejles dette i vores investeringsportefølje i 2023.</p> <p>PensionDanmark investerede i 2023 i vedvarende energi over hele verden, bl.a. gennem Copenhagen Infrastructure Partners, for at bidrage til dekarboniseringen af den globale økonomi.</p> <p>I 2023 finansierede PensionDanmark udbygning af 338 MW i ny kapacitet af vedvarende energi.</p> <p>Planlagte foranstaltninger og mål: For at bidrage til dekarboniseringen af økonomien har PensionDanmark opsat følgende mål</p>

						for udvikling af ny kapacitet inden for vedvarende energi: 2030: 800 MW ny kapacitet ift. 2021 I 2024 vil PensionDanmark fortsat arbejde for at nå 2030-målet for udvikling af ny kapacitet af vedvarende energi.
6	Energiforbrugsintensitet i høj-emissionssektorer	Landbrug, skov og fiskeri	GWh/mio. EUR	1,0	1,6	Indikatoren er opgjort som energiforbrug i GWh pr. mio. EUR i indtægter for investeringsmodtagende virksomheder. Opgjort på baggrund af data fra MSCI for børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer. De samlede indikatorer er opgjort som vægtet gennemsnit af aktie- og obligationsindikatoren vægtet af den gennemsnitlige beholdning i de 4 kvartaler i de to aktivklasser i 2023. Datadækningen er på 83,6%.
		Råstofudvinding	GWh/mio. EUR	1,4	3,2	
		Industri	GWh/mio. EUR	0,5	0,8	
		El, gas og varmforsyning	GWh/mio. EUR	2,7	5,1	
		Vandforsyning og affaldshåndtering	GWh/mio. EUR	1,7	1,5	
		Bygge og anlæg	GWh/mio. EUR	0,3	0,1	
		Handel og reparationsindustri	GWh/mio. EUR	0,1	0,3	
		Transport	GWh/mio. EUR	1,2	1,5	
		Fast ejendom og udlejning	GWh/mio. EUR	0,5	0,4	
7	Aktiviteter, der påvirker biodiversitetsfølsomme områder negativt	Andel af investeringer i investeringsmodtagende virksomheder med anlæg/aktiviteter i eller tæt på biodiversitetsfølsomme områder, hvis disse investeringsmodtagende virksomheders aktiviteter har en negativ indvirkning på disse områder.	Pct.	9,9%	0,5%	Opgjort på baggrund af data fra MSCI for børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer. Den samlede indikator er opgjort som vægtet gennemsnit af aktie- og obligationsindikatoren vægtet af den gennemsnitlige beholdning i de 4 kvartaler i de to aktivklasser i 2023. MSCI har foretaget en større ændring i opgørelsesmetoden i forhold til sidste rapportering, som har medført at langt flere selskaber medtages i indikatoren. Indikatoren for 2022 og 2023 er derfor ikke sammenlignelige.
					Trufne foranstaltninger: Biodiversitet er et vigtigt tema for PensionDanmark, og det er derfor et prioriteret tema i det aktive ejerskab over for de selskaber, vi investerer i. I 2023 har PensionDanmark derfor tilsluttet sig investorfællesskabet Nature Action 100, som har til hensigt at gå i dialog med de 100 selskaber, der er systemisk vigtige for at vende tabet af natur og biodiversitet inden 2030. Derudover sidder PensionDanmark fra 2023 i advisory board i det PRI-ledede naturinitiativ SPRING.	

Biodiversitet

					<p>Metodeændringen består i, at selskaber som har aktiviteter i biodiversitetsfølsomme områder og som er i en sektor, der generelt er koblet til større påvirkninger af biodiversitet og som ikke har en lavet en vurdering af selskabets miljøpåvirkning, også medtages i opgørelsen.</p> <p>Datadækningen er på 94,1%.</p>	<p>Biodiversitet er også en prioriteret indsats i vores investeringer i ejendomme. I 2023 har vi arbejdet videre med vores biodiversitetsstrategi for ejendomme. Det har indebåret at vi har kortlagt naturforholdene på 66 eksisterende ejendomme, så PensionDanmark nu har en samlet baseline for biodiversitet for alle de ejendomme, som vi har det fulde ejerskab over.</p> <p>Planlagte foranstaltninger og mål: I 2024 vil PensionDanmark fortsætte arbejdet i både SPRING og i Nature Action 100 sammen med andre investorer med at udøve aktivt ejerskab over for de virksomheder med den største aftryk på den globale biodiversitet.</p> <p>Inden for vores ejendomsinvesteringer vil vi i 2024 fortsætte arbejdet med at måle vores fremskridt mod vores mål om, at alle vores investeringer i ejendomme og byområder skal levere positivt bidrag til biodiversiteten senest i 2030.</p>		
Vand	8	Udledning til vand	Ton udledning til vand, der genereres af de virksomheder, der investeres i, pr. mio. EUR investeret, udtrykt som et vægdet gennemsnit	Ton/mio. EUR	0,7	105,1	<p>Opgjort på baggrund af data fra MSCI for børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer.</p> <p>Den samlede indikator er opgjort som vægdet gennemsnit af aktie- og obligationsindikatoren vægget af den gennemsnitlige beholdning i de 4 kvartaler i de to aktivklasser i 2023.</p> <p>Datadækningen er på 0,5%.</p> <p>På grund af den lave datadækning for 2023 og for 2022 påvirkes resultatet meget af få rapporterede datapunkter. Da datadækningen er faldet en del relativt til 2022, er det vanskeligt at sammenligne de to tal.</p>	<p>Trufne foranstaltninger: På grund af meget lav datadækning og svingende datakvalitet for denne indikator for 2023 vil PensionDanmark ikke træffe foranstaltninger på baggrund af denne indikator.</p> <p>Planlagte foranstaltninger og mål: Vandforbrug er et vigtigt fokusområde som en del af det samlede arbejde med natur i dialogen i aktivt ejerskab over for relevante virksomheder i investeringsporteføljen. Der er ikke planlagt konkrete foranstaltninger eller mål på vandforbrug, men det indgår som element i arbejdet med biodiversitet i 2023.</p>
Affald	9	Farligt affald og radioaktivt affald	Ton farligt affald og radioaktivt affald, der genereres af de virksomheder, der investeres i, pr. mio. EUR investeret, udtrykt som et vægdet gennemsnit	Ton/mio. EUR	1,8	8,9	<p>Opgjort på baggrund af data fra MSCI for børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer.</p> <p>Den samlede indikator er opgjort som vægdet gennemsnit af aktie- og obligationsindikatoren vægget af den gennemsnitlige beholdning i de 4 kvartaler i de to aktivklasser i 2023.</p> <p>På grund af den relativt lave datadækning for 2023 og for 2022 påvirkes resultatet meget af få rapporterede datapunkter, og indikatoren for</p>	<p>Trufne foranstaltninger: På grund af lav datadækning og svingende datakvalitet for denne indikator for 2023 vil PensionDanmark ikke træffe foranstaltninger på baggrund af denne indikator.</p> <p>Planlagte foranstaltninger og mål: Farligt og radioaktivt affald er et fokus i dialogen i aktivt ejerskab over for relevante virksomheder i investeringsporteføljen.</p>

					2022 og 2023 er derfor vanskelige at sammenligne. Datadækningen er på 32,1%.	somheder i investeringsporteføljen, og vil fortsat være det i 2024. Der er ikke fastsat mål for indsatsen.
--	--	--	--	--	---	--

Sociale og personalemæssige spørgsmål samt respekt for menneskerettighederne og bekæmpelse af korrupcion og bestikkelse

Sociale og personalemæssige spørgsmål	10	Overtrædelser af FN's Global Compact-principper	Andel af investeringer i investeringsmodtagende virksomheder, der har været involveret i overtrædelser af FN's Global Compact-principper eller OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder	Pct.	0,3%	0,6%	<p>Opgørelsen dækker børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer på baggrund af data fra MSCI.</p> <p>Den samlede indikator er opgjort som vægtet gennemsnit af aktie- og obligationsindikatoren vægtet af den gennemsnitlige beholdning i de 4 kvartaler i de to aktivklasser i 2023.</p> <p>Datadækningen er på 93,5%.</p>	<p>Trufne foranstaltninger:</p> <p>FN's Global Compact og OECD's Guidelines for Responsible Institutional Investors er nogle af de principper, som former PensionDanmarks arbejde med aktivt ejerskab. Overtrædelser af FN's Global Compact-principper tager PensionDanmark derfor alvorligt. Der har derfor været særlig fokus på disse virksomheder i det aktive ejerskab i 2023, herunder dialog med selskaberne, samt stemmeafgivning til selskabernes generalforsamlinger.</p> <p>Hvis et selskab over en længere periode ikke forbedrer sig eller er villig til at indgå i dialog, kan PensionDanmark vælge at frasælge sin andel i selskabet og udelukke det fra investeringsuniverset.</p> <p>Et af disse selskaber er brasilianske Vale SA, der var involveret i Brumadinho-ulykken i 2019, hvor mange mennesker mistede livet. Sammen med vores ESG-rådgiver, Federated Hermes EOS, har vi været i dialog med selskabet om kraftigt at styrke selskabets sikkerhedsforanstaltninger og forbedre deres ESG-governance. Selskabet er endnu ikke i mål, men selskabet har gjort markante fremskridt, som vi følger nøje.</p> <p>Planlagte foranstaltninger og mål:</p> <p>I 2024 vil der fortsat være et særligt fokus på selskaber, som evt. bryder med FN's Global Compact Principper.</p>
---------------------------------------	----	--	--	------	-------------	------	---	---

11	<p>Mangel på processer og overholdelsesmekanismer til overvågning af overholdelsen af FN's Global Compact-principper</p>	<p>Andel af investeringer i investeringsmodtagende virksomheder uden politikker for overvågning af overholdelsen af FN's Global Compact-principper eller OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder eller mekanismer til behandling af klager med henblik på at imødegå overtrædelser af FN's Global Compactprinsipper eller OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder</p>	Pct.	0,9%	44,1%	<p>Opgørelsen dækker børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer på baggrund af data fra MSCI.</p> <p>Den samlede indikator er opgjort som vægtet gennemsnit af aktie- og obligationsindikatoren vægtet af den gennemsnitlige beholdning i de 4 kvartaler i de to aktivklasser i 2023.</p> <p>MSCI har foretaget en større ændring i opgørelsesmetoden i forhold til sidste rapportering, som har medført at langt færre selskaber medtages i indikatoren. Indikatoren for 2022 og 2023 er derfor ikke sammenlignelige.</p> <p>Metodeændringen består i, at hvor indikatoren i 2022 opgjorde andelen af selskabet med manglende tilslutning til FN's Global Compact, opgøres indikatoren i 2023 selskaber der mangler en menneskerettighedspolitik og samtidig ikke har processer for overvågning af overholdelse af menneskerettigheder, f.eks. gennem en klagemekanisme eller en whistleblowerordning.</p> <p>Datadækningen er på 92,2%.</p>	<p>Trufne foranstaltninger: Som del af det aktive ejerskab i 2023 overvågede PensionDanmark selv og gennem den investeringsetiske rådgiver Federated Hermes EOS, hvordan der sikres ordentlige processer og mekanismer for overholdelse af retningslinjer fra UN Global Compact, OECD og ILO hos de selskaber, vi har investeret i.</p> <p>Det kan derfor give anledning til udøvelse af aktivt ejerskab, f.eks. gennem dialog med henblik på at påvirke selskabet til at styrke deres processer. Det har vi bl.a. gjort ift. det amerikanske byggeselskab Caterpillar Inc, hvor vi på selskabets generalforsamling i 2023 stemte for et aktionærforslag om rapportering på selskabets due diligence-processer i forhold til aktiviteter i konfliktfyldte områder.</p> <p>Planlagte foranstaltninger og mål: I 2024 vil der fortsat blive screenet og overvåget for ordentlige processer gennem det aktive ejerskab. Der er ikke fastsat specifikke mål.</p>
12	<p>Lønforskel mellem kønnene</p>	<p>Gennemsnitlig ukorrigeret lønforskel mellem kønnene i de investeringsmodtagende virksomheder</p>	Pct.	11,4%	13,5%	<p>Opgørelsen dækker børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer på baggrund af data fra MSCI.</p> <p>Den samlede indikator er opgjort som vægtet gennemsnit af aktie- og obligationsindikatoren vægtet af den gennemsnitlige beholdning i de 4 kvartaler i de to aktivklasser i 2023.</p> <p>Datadækningen er på 23,0%.</p>	<p>Trufne foranstaltninger: På grund af lav datadækning for denne indikator for 2023 har PensionDanmark ikke truffet direkte foranstaltninger på baggrund af dataen for denne indikator. Ligeløn mellem kønnene har dog været et tema i det aktive ejerskab overfor selskaber i 2023.</p> <p>Planlagte foranstaltninger og mål: Arbejdstagerrettigheder og diversitet er vigtige temaer for PensionDanmark, og transparens om lønforskel mellem kønnene er derfor et tema i det aktive ejerskab, som kan tages op i dialoger med virksomhederne i 2023.</p>

13	Kønsdiversitet i bestyrelsen	Forhold i gennemsnit mellem kvindelige og mandlige bestyrelsesmedlemmer i de investeringsmodtagende virksomheder, udtrykt i procent af alle bestyrelsesmedlemmer.	Pct.	34,8%	33,6%	<p>Opgørelsen dækker børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer på baggrund af data fra MSCI.</p> <p>Den samlede indikator er opgjort som vægtet gennemsnit af aktie- og obligationsindikatoren vægtet af den gennemsnitlige beholdning i de 4 kvartaler i de to aktivklasser i 2023.</p> <p>Datadækningen er på 92,3%</p>	<p>Trufne foranstaltninger: Det er en prioritet for PensionDanmark i det aktive ejerskab at arbejde for en styrket kønsdiversitet i bestyrelserne hos de selskaber, som PensionDanmark investerer i. I 2023 har kønsdiversitet været et fokus, når vi har stemt på selskabers generalforsamlinger, og vi har i flere tilfælde undladt at støtte alle kandidater i mandsdominerede bestyrelser.</p> <p>Planlagte foranstaltninger og mål: PensionDanmark har opsat et mål om, at der i bestyrelserne i de udviklede markeder skal være mindst 30 pct. kvinder (over de kommende år øges dette til mindst 40 pct. kvinder i overensstemmelse med EU's initiativer på området) og mindst én kvinde i bestyrelserne i de mindre udviklede markeder.</p> <p>Hvis det ikke er tilfældet, kan der udøves aktivt ejerskab, herunder ved at stemme imod bestyrelsesmedlemmer på selskabernes generalforsamlinger. Det vil være tilfældet i 2024.</p>
	14	Eksponering for kontroversielle våben	Andel af investeringer i investeringsmodtagende virksomheder, der er involveret i fremstilling eller salg af kontroversielle våben (personelminer, klyngeammunition, kemiske våben og biologiske våben)	Pct.	0,0%	0,0%	<p>Opgørelsen baserer sig på PensionDanmarks screening med data fra Sustainalytics for kontroversielle våben, der er ekskluderet fra investeringsuniverset.</p>

Indikatorer for investeringer i stater og supranationale organisationer

Miljø- mæssige	15	CO₂-intensitet for stater	Investeringsmodtagende landes drivhusgasemissionsintensitet	Ton/ mio. EUR	463	536	<p>CO₂-intensitet for stater er opgjort pba. data fra MSCI, som har medtaget data for nationale territoriale emissioner fra EDGAR og data for BNP fra Verdensbanken.</p> <p>Datadækningen er på 99,4%.</p>	<p>Trufne foranstaltninger: Der er ikke truffet konkrete foranstaltninger for CO₂-intensiteten for stater i 2023, men PensionDanmark har bl.a. været i dialog med politikere som led i FN's klimakonference, COP28, i Dubai.</p>
-------------------	----	---	---	---------------------	------------	-----	---	--

Sociale	16	Investeringsmodtagende lande forbundet med krænkelser af sociale rettigheder	Antallet af investeringsmodtagende lande forbundet med krænkelser af sociale rettigheder som omhandlet i internationale traktater og konventioner, FN's principper og i givet fald national lovgivning	Antal	6	7	De investeringsmodtagende lande, som er forbundet med krænkelser af sociale rettigheder, er opgjort ud fra en intern model, der vurderer lande ud fra deres rangering på god regeringsførelse, menneskerettigheder, mm. ud fra data fra Freedom House, Sustainalytics og Verdensbanken. Datadækningen er 100%.	<p>Planlagte foranstaltninger og mål: PensionDanmark investerer i en lang række Emerging Market-lande, som har et åbenlyst investeringsbehov, der medvirker til at gøre disse samfund mere bæredygtige. Dette investeringsbehov inden for bl.a. vedvarende energiforsyning som sol og vind kan investorer som PensionDanmark hjælpe med at dække. Der vil derfor ikke blive sat specifikke mål for CO₂-intensitet for stater.</p> <p>Trufne foranstaltninger: PensionDanmark har i 2023 overvåget og screenet løbende lande med udgangspunkt i en lang række data for regeringsførelse, omfanget af korruption, miljømæssige forhold, respekt for menneskerettigheder mv. Lande, som scorede lavt i PensionDanmarks interne landemodell, blev analyseret nærmere for at afgøre, om de fortsat kan indgå fra investeringsuniverset. I alle tilfælde følger PensionDanmark FN- og EU-sanktioner og udelukker derfor investeringer i statsobligationer i lande, hvor disse måtte være sanktionsbelagte.</p> <p>PensionDanmark har investeret delvist i statsobligationer udstedt af Emerging Market-lande, hvor der sjældent vil kunne forventes regeringsførelse af en standard, som det kendes fra fx Nordeuropa. At undlade at investere i lande, som ikke kan leve op til sådan en standard, vil i PensionDanmarks optik ikke kunne betegnes som en ansvarlig investeringspolitik.</p> <p>Planlagte foranstaltninger og mål: I 2024 vil der fortsat blive screenet på lande, og der vil løbende blive taget stilling til om visse lande skal være med i PensionDanmarks investeringsunivers.</p>
				Pct.	6,3%	8%		

Indikatorer for investeringer i fast ejendom

Fossile brændstoffer	17	Fast ejendom involveret i fossile brændstoffer	Andel af investeringer i fast ejendom, der er involveret i udvinding, oplagring, transport eller fremstilling af fossile brændstoffer	Pct.	0,0%	0,0%	Opgørelsen dækker over direkte investeringer i ejendomme. Datadækningen er 100%.	<p>Trufne foranstaltninger: PensionDanmarks ejendomsportefølje i 2023 bestod ikke af ejendomme, der er involveret i udvinding, oplagring, transport eller fremstilling af fossile brændstoffer.</p>
----------------------	----	---	---	------	------	------	---	--

							Planlagte foranstaltninger og mål: Der er ikke planlagt foranstaltninger i 2024 eller mål for denne indikator.
Energi-efektivitet	18	Energi-ineffektiv fast ejendom	Andel af investeringer i energi-ineffektiv fast ejendom	Pct.	42,0%	43,5%	<p>Opgørelsen dækker over investeringer i PensionDanmarks ejendomsportefølje med energimærke C eller lavere.</p> <p>Datadækningen er 100%.</p> <p>Trufne foranstaltninger: Som en del af PensionDanmarks ejendomsinvesteringer er en række ejendomme i 2023 blevet færdigopført, hvoraf alle ejendommene har opnået enten energimærke A2020 eller A2015. Disse energimærker er de mest energieffektive i Danmark.</p> <p>Planlagte foranstaltninger og mål: Som en del af vores program for bæredygtige tiltag har vi opsat et mål om <i>CO₂-neutralitet i 2032 for byggeriet</i>, som skal nås ved at alle nye byggerier som minimum bl.a. skal have en DGNB Guld-certificering og opfylde EU-taksonomiens krav. Dette stiller høje krav til energieffektiviteten af vores nybyggeri.</p> <p>PensionDanmark har sat følgende mål for CO₂-udledninger i ejendomsporteføljen i 2030:</p> <p><i>CO₂-aftryk</i> (ton/mio. kr): <0,3</p> <p><i>CO₂-intensitet</i> (kg/m²): <6,9</p> <p>I 2024 vil der blive arbejdet videre med vores program for bæredygtige tiltag for nye bygninger, og vi forventer at nybyggerier færdigopført i 2024 vil opnå de højeste energimærker.</p>
Supplerende indikatorer							
Udledning af vand, affald og materiale	19	Skovrydning	Andel af investeringer i virksomheder uden en politik til bekæmpelse af skovrydning	Pct.	82,0%	94,5%	<p>Opgørelsen dækker børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer på baggrund af data fra MSCI.</p> <p>Den samlede indikator er opgjort som vægtet gennemsnit af aktie- og obligationsindikatoren vægtet af den gennemsnitlige beholdning i de 4 kvartaler i de to aktivklasser i 2023.</p> <p>Datadækningen er på 92,2%</p> <p>Trufne foranstaltninger: PensionDanmark har i 2023 aktivt arbejdet for at modarbejde afskovning, det er derfor et tema i vores aktive ejerskab i vores dialoger med selskaber.</p> <p>Afskovning er bl.a. et tema af vores de investorsamarbejder på biodiversitet (NA100 og SPRING), som PensionDanmark er en del af.</p> <p>Planlagte foranstaltninger og mål:</p>

							<p>I 2024 vil vi fortsætte med at inddrage skovrydning som tema i vores aktive ejerskab, bl.a. gennem vores investorsamarbejder.</p> <p>Herunder er vi med i en arbejdsgruppe i investorfællesskabet Net Zero Asset Owners Alliance (NZAOA), hvor vi bidrager til at udvikle en fælles politik på afskovning.</p>
Menneskerettigheder	20	Manglende due diligence	Andel af investeringer i enheder uden en due diligence-procedure med henblik på at identificere, forebygge, afbøde og imødegå negative indvirkninger på menneskerettigheder	Pct.	21,5%	43,8%	<p>Opgørelsen dækker børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer på baggrund af data fra MSCI.</p> <p>Den samlede indikator er opgjort som vægtet gennemsnit af aktie- og obligationsindikatoren vægtet af den gennemsnitlige beholdning i de 4 kvartaler i de to aktivklasser i 2023.</p> <p>Datadækningen er på 91,8%</p> <p>Trufne foranstaltninger: Som del af det aktive ejerskab i 2023 overvågede PensionDanmark selv, og gennem den investeringsetiske rådgiver Federated Hermes EOS, hvordan der er sikret gode due diligence-processer for menneskerettigheder hos de selskaber, vi har investeret i. Det har derfor kunne give anledning til udøvelse af aktivt ejerskab, f.eks. gennem dialog med henblik på at påvirke selskabet til at styrke deres due diligence-processer. Vi har f.eks. gennem vores ESG-rådgiver haft dialog med det taiwanske selskab Delta Electronics om implementering af due diligence-procedurer ift. deres værdikæder.</p> <p>Planlagte foranstaltninger og mål: I 2024 vil vi fortsætte med at inddrage manglende due diligence som tema i vores aktive ejerskab.</p>

Beskrivelse af politikker for identifikation og prioritering af de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer

PensionDanmark ønsker, at vores investeringer generelt skal gøre en positiv forskel for samfund, mennesker og miljø. PensionDanmark har derfor en grundig proces for at overvåge, måle og evaluere vores investeringers indvirkning på bæredygtighedsfaktorer, og de indgår på lige fod med finansielle analyser i alle faser af investeringsprocessen. PensionDanmark rapporterer løbende om sit arbejde med at integrere og fremme bæredygtighed gennem investeringerne, og disse rapporter er offentligt tilgængelige. PensionDanmark ønsker at være åben og transparent over for alle interessenter, der ønsker at få kendskab til, hvordan PensionDanmark integrerer bæredygtighed i vores investeringer.

PensionDanmarks politik for integration af bæredygtighedsrisici i investeringsbeslutningsprocesser mv. er godkendt af PensionDanmarks bestyrelse d. 19. maj 2021 og efterfølgende ændret d. 6. september 2023, og politikken kan læses i sin fulde længde [her](#).

> **Prioritering af de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer**

Som arbejdsmarkedspensionsselskab, der er oprettet af overenskomstpartnerne, er PensionDanmark særligt opmærksom på negative indvirkninger på arbejdstagerforhold og (køns-)diversitet i selskabernes forretningsførelse. Dette er en del af PensionDanmarks fokus på respekt for menneskerettigheder. Derudover vurderer PensionDanmark negative indvirkninger på klimaet og biodiversitet som de væsentligste negative indvirkninger, da både klima- og biodiversitetskrisen har potentielt uoprettelige konsekvenser globalt. PensionDanmark har derfor forpligtet sig på at bidrage til målene i Parisaftalen ved at sætte CO₂-reduktionsmål i 2025 og 2030 for investeringsportefølje. Vi har derfor prioriteret at indhente data på særligt Scope 1 og 2-udledninger, for at kunne følge vores CO₂-reduktionsmål frem til 2025 og 2030. Vi ønsker gradvist at få udbygget vores data på Scope 3-udledninger.

Data på biodiversitetsområdet er langt mere umodent end på CO₂-udledninger, og derfor arbejder PensionDanmark strategisk på at udbygge datagrundlaget, særligt på vores egne ejendomsinvesteringer i Danmark for at kunne mindske negative indvirkninger på biodiversitet og natur.

PensionDanmark lægger desuden afgørende vægt på at understøtte den officielle danske politik med at imødegå overtrædelser af menneskerettigheder og udbredelse af ulovlige våben efter Oslo- og Ottawakonventionerne.

På baggrund af disse fokusområder og prioritering af indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer, har PensionDanmark valgt at rapportere på supplerende indikatorer for politik skovrydning og manglende due diligence-processer for menneskerettigheder. Afskovning er et fokus, da det har en betydelig negativ og potentielt uoprettelig effekt på den globale biodiversitet, og derfor arbejder PensionDanmark som del af vores biodiversitetsfokus aktivt med afskovning som tema i vores aktive ejerskab over for selskaber, vi er investeret i, samt gennem investorsamarbejderne NA100, SPRING og Net Zero Asset Owner Alliance.

Derudover er der valgt supplerende indikator for manglende due diligence-processer for menneskerettigheder, som udbygger PensionDanmarks fokus på menneskerettigheder, herunder arbejdsforhold og diversitet. Indikatoren er valgt, da den kan give indblik i arbejdet med menneskerettigheder hos leverandører i værdikæden til de selskaber og aktiviteter, vi investerer i.

> **Proces for gennemførelse af politikkerne**

Udmøntningen af politikkerne for integration af bæredygtighedsrisici er forankret i samarbejde mellem investeringsafdelingen, ESG-teamet og jura. PensionDanmarks ESG-komité og bestyrelse vurderer desuden løbende om politikken udføres som tiltænkt.

Forud for en investering foretager PensionDanmark en grundig due diligence proces, hvor blandt andet den potentielle investerings mulige negative bæredygtighedsvirkninger undersøges, og herunder vurderes det, hvordan investeringen løbende kan monitoreres. Alle investeringer screenes løbende for negative hændelser. På det børsnoterede område sker det i videst muligt omfang ved hjælp af eksterne leverandører, som er eksperter i at udføre denne type opgaver såsom MSCI, Federated Hermes EOS og Sustainalytics. Derudover overvåger PensionDanmark selv direkte investeringer i unoterede selskaber og modtager løbende rapporter fra Fund Managers, som forvalter PensionDanmarks investeringer i bl.a. Private Equity. Endelig er der løbende overvågning i danske og internationale medier om kontroversielle hændelser, der blandt andet omfatter brud på internationale konventioner om menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder og involvering i kontroversielle våben, navnlig klyngebomber og anti-personelminer. Hvad angår sidstnævnte, modtager PensionDanmark kvartalsvise rapporter, der omfatter overvågning af såvel noterede som unoterede virksomheder.

> **Datadækning- og kvalitet**

PensionDanmarks rapportering på ESG-området udvikles løbende i takt med at både metoder og datagrundlag forbedres på tværs af aktivklasser og vi bidrager løbende til metodeudvikling for rapportering i danske og internationale fora. Da der er forskel på modenheden af data på de forskellige indikatorer, varierer datadækningen på aktivklasser for indikatorerne. For mange indikatorer er datadækningen steget fra 2022 til 2023, mens den for enkelte indikatorer er gået den anden vej. Dette skyldes både at flere selskaber har rapporteret på PAI-indikatorerne i 2023, samt at der for nogle indikatorer er sket ændringer i opgørelsesmetoden, som har påvirket datadækningen.

PensionDanmark arbejder løbende for at forbedre datadækningen på PAI-indikatorerne. Dette ligger i forlængelse af vores arbejde de senere år med at øge dækningen af data på CO₂-udledninger for alle vores investeringer, hvor datadækningen har udviklet sig fra 25% dækning af den samlede investeringsportefølje i 2018 til 87% i 2023 med inklusionen af statsobligationer⁸. Det understreger, at det tager tid at opbygge en god datadækning for hele investeringsporteføljen, særligt når der er tale om nye datapunkter. Det vil derfor være et fokuspunkt for PensionDanmark løbende at udvide datadækningen for PAI-indikatorerne; både ved at arbejde for mere data for de enkelte aktivklasser, men også at arbejde for at kunne inkludere flere aktivklasser i opgørelsen.

⁸ CO₂-udledninger for statsobligationer er dog ikke medregnet i opgørelsen af drivhusgasudledninger i denne PAI-opgørelse, da det medfører dobbelttælling. Det samlede CO₂-regnskab inklusive statsobligationer kan ses i [PensionDanmarks Årsrapport for 2022 på s. 166-167](#).

Dækningsgraden for de inkluderede aktivklasser for de forskellige indikatorer for både 2023 og 2022 kan ses i oversigten nedenfor:

Datadækning for PAI-indikatorer 2023			
Indikator	Inkluderede aktivklasser i 2023	Datadækning i 2023 ⁹	Datadækning i 2022
1 Drivhusgasudledninger (Scope 1+2)	Børsnoterede aktier, virksomhedsobligationer, Private Equity (unoterede aktier), Private Debt (unoteret gæld), ejendomme, infrastruktur og danske realkreditobligationer	95%	94%
Drivhusgasudledninger (Scope 3)	Børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer	100%	67%
2 CO ₂ -aftryk	Børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer	100%	67%
3 CO ₂ -intensitet	Børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer	100%	67%
4 Virksomheder aktive i den fossile sektor	Børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer	92%	92%
5 Andel af ikke-vedvarende energi	Børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer	69%	91%
6 Energiforbrugsintensitet i højemissionssektorer	Børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer	84%	51%
7 Aktiviteter der påvirker biodiversitetsfølsomme områder negativt	Børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer	94%	82%
8 Vandemissioner	Børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer	1%	8%
9 Farligt affald	Børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer	32%	29%
10 Overtrædelse af UN Global Compacts 10 principper	Børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer	94%	62%
11 Mangel på processer og overholdelsesmekanismer til at overvåge overholdelse af UN's Global Compact 10 principper	Børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer	92%	91%
12 Gennemsnitlig lønforskel mellem kønnene	Børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer	23%	16%
13 Gennemsnitlig kvindeandel i bestyrelser	Børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer	92%	91%
14 Eksponering til kontroversielle våben	Alle aktivklasser	100%	100%
15 CO ₂ -intensitet for stater	Statsobligationer	99%	99%
16 Statsobligationer for lande forbundet med krænkelse af sociale rettigheder	Statsobligationer	100%	100%
17 Fast ejendom involveret i fossile brændstoffer	Ejendomme	100%	100%
18 Energiineffektiv fast ejendom	Ejendomme	100%	100%
19 Skovrydningspolitik	Børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer	92%	92%
20 Manglende due diligence på menneskerettigheder	Børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer	92%	92%

⁹ Datadækningen for de inkluderede aktivklasser for hver indikator. Tallet er rundet op.

Data for PAI-indikatorerne stammer hovedsageligt fra MSCI med undtagelse af data til PAI 1 (drivhusgasudledninger Scope 1 + 2) for aktivklasserne private equity, private debt, ejendomme, infrastruktur og realkreditobligationer, for PAI 14 (kontroversielle våben), hvor data stammer fra Sustainalytics, for PAI 16 (lande forbundet med sociale krænkelser), hvor data stammer fra en intern landemodell baseret på data fra Freedom House, Verdensbanken og Sustainalytics, og PAI 17 (fast ejendom involveret i fossile brændstoffer) samt for PAI 18 (energiineffektive ejendomme), hvor data stammer fra en intern opgørelse af ejendomsporteføljen.

Det skal bemærkes, at datadækningen for PAI-indikator 8 (vandemissioner), 9 (farligt affald) og 12 (lønforskel mellem kønnene) er særlig lav. Dette sætter nogle begrænsninger for, hvor valide konklusioner der kan drages for disse indikatorer i 2023. PensionDanmark vil derfor ikke konkludere håndfast på opgørelsen af PAI-indikatorer på nuværende tidspunkt, da datakvalitet og dækning er svingende for en række af indikatorerne. Vi forventer, at data bliver bedre i de kommende år, særligt når EU's nye direktiv om bæredygtighedsrapportering (*Corporate Sustainability Reporting Directive, 'CSRD'*) træder i kraft, da det vil stille større krav til virksomhedernes rapportering. Desuden efterspørger PensionDanmark øget transparens og mere pålidelig rapportering fra de virksomheder vi investerer i som del af vores aktive ejerskab.

Politikker for aktivt ejerskab

PensionDanmark indgår i dialog med myndigheder og andre interessenter om samfundsmæssige udfordringer, og om hvordan private investorer kan være med til at finde nye og innovative løsninger på dem. Det udvider på den ene side investeringsmulighederne for PensionDanmark, samtidig med at det bidrager til at få løst samfundsmæssige opgaver og udfordringer.

Screeningen af vores porteføljevirksomheder og det aktive ejerskab komplementerer og styrker målene om at sikre de bedst mulige afkast for vores medlemmer på lang sigt. Veldrevne virksomheder med styr på både de finansielle og ikke-finansielle risici reducerer risikoen for PensionDanmark som investor og kan øge værdien af investeringerne på sigt.

PensionDanmark screener løbende vores børsnoterede investeringer for overholdelse af retningslinjer for ansvarlige investeringer i forhold til blandt andet:

- Arbejdstager- og menneskerettigheder
- Miljø- og klimaforhold
- Korruption
- God selskabsledelse

Retningslinjerne bygger på generelt accepterede normer baseret på internationale konventioner og aftaler, herunder FN's menneskerettighedserklæring, ILO-konventionerne, FN's retningslinjer for menneskerettigheder og erhverv, Parisaftalen om klima, m.fl.

Det aktive ejerskab udføres i praksis gennem dialog med udvalgte selskaber i aktieporteføljen og gennem stemmeafgivning på selskabernes generalforsamlinger. Igennem vores dialoger tager vi hensyn til en række væsentlige negative bæredygtighedsvirkninger, der er materielle for de forskellige selskaber, såsom drivhusgasemissioner, biodiversitet, vandforbrug, samt sociale og

medarbejdermæssige forhold. Når vi indgår i en dialog med selskaber i aktieporteføljen, er formålet blandt andet at indgå i en proaktiv dialog, hvor vi forsøger at påvirke selskabet til at mindske deres negative bæredygtighedsvirkninger, som i sidste ende øger værdiskabelsen for aktionærerne og samfundet generelt.

PensionDanmark udøver aktivt ejerskab gennem afstemninger på selskabernes årlige generalforsamlinger. Federated Hermes stemmer som hovedregel på vores vegne baseret på PensionDanmarks egen afstemningspolitik, mens PensionDanmark selv stemmer på danske selskabers og udvalgte globale selskabers generalforsamlinger.

Du kan læse mere om PensionDanmarks politik for aktivt ejerskab i børsnoterede selskaber her: <https://www.pensiondanmark.com/investeringer/politik-for-aktivt-ejerskab/>

PensionDanmark deltager også aktivt i den offentlige debat. Dialog med regeringer, offentlige instanser eller regulerende organer kan skabe rammerne for, at selskaberne mindsker deres negative bæredygtighedsvirkninger på eksempelvis drivhusgasemissioner, men regulering kan også skabe et mere gunstigt investeringsmiljø for investeringer i selskaber eller projekter, der fremmer den grønne omstilling af samfundet. Derfor deltager vi i høringer og giver feedback om bæredygtighedsregulering, men vi engagerer os også kollektivt igennem organisationer såsom vores brancheorganisation F&P eller andre samarbejdsplatforme.

I hver rapporteringsperiode vil PensionDanmark foretage en gennemgang for at vurdere, om der er en reduktion af de væsentlige negative påvirkninger. Hvis der ikke er tilstrækkeligt fremskridt i, vil tilgangen til aktivt ejerskab blive tilpasset med hensyn til valg af dialogtemaer, valg af virksomheder, som der føres dialog med, og selve dialogernes karakter, herunder eskaleringsstrategi og fastlæggelse af mål. Derudover kan PensionDanmark i yderste konsekvens ekskludere virksomheder fra vores investeringsunivers, hvis der ikke for selskabernes side opnås tilstrækkelige forbedringer.

Henvisninger til internationale standarder

Som en del af PensionDanmarks arbejde med at gøre verdens selskaber mere bæredygtige, samarbejder PensionDanmark med en mangfoldig vifte af institutioner. Det inkluderer blandt andet vores medlemskab af *Principals on Responsible Investment (PRI)*, *Net-Zero Asset Owner Alliance (NZAOA)*, *The Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC)*, *Finance for Biodiversity (FfB)* med flere.

> Klima

PensionDanmark retningslinjer for ansvarlige investeringer bygger blandt andet på Paris-aftalen om klima, som særligt vedrører PAI-indikatorerne nummer 1-6. PensionDanmark har forpligtet sig til at bidrage til målene i Paris-aftalen og opnå nettonul drivhusgasemissioner inden 2050. Som led i at nå denne målsætning, har vi sat delmål for dekarboniseringsmål for 2025 og 2030. Vores ambition om nettonul afhænger af, at alle sektorer i samfundet og økonomien gør deres del: politik, industrien, investorer og forbrugere. Vores forpligtelse er baseret på forventningen om, at regeringer og stater vil følge deres egne forpligtelser til målene i Paris-aftalen.

Vores målsætninger er formuleret med udgangspunkt i NZAOAs *'Target Setting Protocol'*, som baserer sine krav på klimamodelleringen offentliggjort i IPCC's vurderingsrapport (AR6) udgivet i april 2022. Baseret på IPCC's scenarier uden og med lav overskridelse af 1,5°C, er der identificeret et globalt gennemsnitligt absolut krav om reduktion af drivhusgasemissioner i intervallet minus 22 – 32 pct. inden 2025 og minus 40 – 60 pct. inden 2030. Det udgående interval for mållåret 2025 blev udviklet i 2020 og er derfor baseret på IPCC's rapport om 1,5°C, der blev udgivet i 2018. For at vurdere overensstemmelsen med scenariet måler vi porteføljernes CO₂-aftryk (scope 1 og 2 skaleret over EVIC) i forhold til baseline-året 2018. Vores standarddatakilde er MSCI og Bloomberg.

PensionDanmark rapporterer pr. 31/12/2023 på CO₂-udledninger for 87 pct. af investeringsporteføljen, eftersom vi i 2023 er begyndt at regne på statsobligationer. Tallene estimeres med udgangspunkt i klimaaftryk fordelt efter geografi og sektor (efter *Global Industry Classification Standard*) ud fra det foreliggende datagrundlag eller opregninger baseret på rapporterede data.

> **Sociale forhold**

PensionDanmark er et aktivt medlem af FN's Global Compact, og vi støtter OECD's retningslinjer for multinationale selskaber. FN's menneskerettighedserklæring og ILO's kernekonventioner danner grundlag for vores dialoger med de selskaber, vi investerer i. Screening for brud på retningslinjerne i investeringsuniverset sker løbende internt, men også i samarbejde med vores investeringsetiske samarbejdspartner, Federated Hermes EOS, og med hjælp af eksterne dataleverandører såsom MSCI og Sustainalytics.

Derudover overvåger PensionDanmark også selskabers involvering i kontroversielle våben, navnlig klyngebomber, anti-personelminer, kemiske våben og biologiske våben. Her modtager PensionDanmark omfangsrige kvartalsvise rapporter fra Sustainalytics, der omfatter overvågning af såvel noterede som unoterede virksomheder.

Arbejdet knytter sig særligt til PAI 10 (overtrædelser af UN Global Compact), PAI 11 (mangel på processer til overvågning af UN Global Compacts principper), PAI 13 (kønsdiversitet i bestyrelsen), PAI 14 (kontroversielle våben) og PAI 20 (due diligence procedurer ift. menneskerettigheder).

> **Biodiversitet**

Naturen leverer afgørende økosystemtjenester, der er fundamentale for menneskers trivsel og vores økonomiske velstand. Det er derfor vigtigt, at verdens virksomheder hjælper med at beskytte og genoprette disse økosystemer og dermed sikre modstandsdygtigheden og stabiliteten i den globale økonomi, som i sidste ende som universel ejer beskytter vores portefølje og sikrer langsigtet værdiskabelse. Derudover har aftaleteksten fra COP15 præsenteret investorer for en række muligheder for transformerende forandring for at imødekomme biodiversitetskrisen.

PensionDanmark underskrev i 2021 *Finance for Biodiversity Pledge*, hvor vi forpligter os til at beskytte og genoprette biodiversiteten gennem vores finansielle aktiviteter og investeringer, og vi vil fortsætte dette samarbejde og forstå vores indvirkning på biodiversiteten i 2024. Derudover lader vi os inspirere af Task Force for Nature-Related Disclosures (TNFD) for at få input til, hvordan man skal tilgå dette emne fra et investorperspektiv, men også som en del af de aktive ejerskab med de selskaber, vi investerer i. PensionDanmark har været i direkte dialog med en række selskaber, der er stærkt afhængige af naturen. Det kan f.eks. være selskaber, der importerer og eksporterer soja til hele verdenen, men det kan også være selskaber, der er afhængige af vand i deres produktion.

Derudover kan vi stemme imod bestyrelsesmedlemmer i selskaber, hvis vi vurderer, at de ikke håndterer afskovningsrisici i tilfredsstillende grad.

I forbindelse med vores bestræbelser på at forhindre tab af biodiversitet og natur sigter vi mod at mindske de væsentlige negative påvirkninger i forhold til biodiversitetsmålinger, der særligt vedrører PAI 7 (negative påvirkninger af biodiversitetsområder) og PAI 8 (udledning til vand) og den frivillige indikator om, hvorvidt selskabet har en politik for afskovning.

> **Selskabsledelse**

En række overordnede principper for god selskabsledelse og aktivt ejerskab er styrende for PensionDanmarks arbejde med aktivt ejerskab. De omfatter også PensionDanmarks retningslinjer for ansvarlige investeringer, der mere bredt adresserer miljømæssige, sociale og governance forhold og bygger på principperne i *OECD's Responsible Business Conduct for Institutional Investors* samt en række internationale konventioner og normer, anbefalinger fra UN Global Compact, hvor PensionDanmark er medlem, og FN's bæredygtighedsmål frem mod 2030.

Principperne og forventningerne er gældende for både danske og udenlandske selskaber. De ligger i forlængelse af anbefalingerne fra Komitéen for God selskabsledelse og de internationale Global Governance Principles fra ICGN (International Corporate Governance Network). Overordnet indebærer principperne, at børsnoterede selskaber skal drives med aktionærernes interesser for øje, og det aktive ejerskab skal:

- Sikre stærke strukturer for virksomheden, som bidrager til den langsigtede værdiskabelse.
- Være præget af gensidig tillid og respekt mellem aktionærer og bestyrelse.
- Give den daglige ledelse rum til at udføre sin ledelsesopgave.

God selskabsledelse er i princippet universel, men PensionDanmark anerkender, at der er forskellige tilgange til god selskabsledelse forskellige steder i verden. Derfor tages der geografiske hensyn – særligt når det kommer til den konkrete stemmeafgivning – hvor der lægges vægt på, om virksomheden bevæger sig i den rigtige retning.

PensionDanmark offentliggør alle afstemninger til generalforsamlinger på hjemmesiden én dag efter, at generalforsamlingen har fundet sted, og afstemningerne informeres af input fra Federated Hermes EOS og ISS. Arbejdet med at styrke selskabsledelsen i de selskaber, vi investerer i, knytter sig særligt til PAI 11 (mangel på processer til overvågning af UN Global Compact), 12 (lønforskel mellem kønnene) og 13 (kønsdiversitet i bestyrelsen).